

Stockholm den 28 mars 2024

R-2023/2575

Till Finansdepartementet

Fi2023/03236

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 29 december 2023 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Nya tullrättsliga sanktioner och skärpta åtgärder mot utförsel av stöldgods (SOU 2023:99).

Sammanfattning

Advokatsamfundet välkomnar förslagen som syftar till att göra regelverket mer lättillgängligt och överskådligt, vilket bidrar till stärkt rättssäkerhet för enskilda i samband med Tullverkets utövande av sina befogenheter.

Advokatsamfundet avstyrker förslaget om att införa möjlighet till självständigt förverkande och framför ytterligare synpunkter som följer.

Synpunkter

Utredningens förslag om att införa en möjlighet till självständigt förverkande avstyrks. Advokatsamfundet har i tidigare remissyttrande¹ lämnat kritik mot det då lämnade förslaget beträffande från vem förverkande kan ske och beträffande den nya presumptionsregel som föreslogs. Denna kritik kvarstår.

¹ Se Advokatsamfundets remissyttrande den 27 april 2022 över betänkandet Ny förverkandelagstiftning (SOU 2021:100).

Det kan ifrågasättas om kriminalisering av det så kallade utförselhäleriet tillsammans med en utvidgning av Tullverkets befogenheter verkligen utgör en effektiv lösning på det underliggande problemet. All hantering av stöldgods som träffas av den nya straffbestämmelsen är redan idag kriminaliserad. Detta leder till frågan om det är motiverat att införa ytterligare en straffbestämmelse, eller om det skulle vara mer adekvat att utfärda nya direktiv till befintliga myndigheter, i detta fall Polismyndigheten, för att effektivt adressera problemet. Polismyndigheten har redan i sin nuvarande roll uppdraget att bekämpa häleribrott och har tillgång till betydligt större och mer omfattande resurser än Tullverket för denna typ av uppgifter.

Det kan finnas fördelar med att låta Tullverket, som har en större närvaro i gränsnära områden än Polismyndigheten, utöka sin verksamhet till att även omfatta kontroll av utgående trafik under vissa förutsättningar. Dock förutsätter en framgångsrik implementering av den nya bestämmelsen en omfattande resurstilldelning till Tullverket, en process som troligen kommer att vara tidskrävande. Vidare är det viktigt att komma ihåg att Tullverkets primära uppgift i brottsbekämpningen vid den svenska gränsen, även med den nya lagstiftningen och ökade resurser, fortsatt kommer att vara att övervaka och kontrollera den inkommande trafiken.

Tullverkets primära uppgift bör vara att upptäcka brottsligheten när stöldgods närmar sig landsgränsen och därvid ingripa för att förhindra att stöldgodset lämnar landet, medan det är Polismyndigheten som därefter ska utreda brottet, vilket faller sig naturligt då utredningen av förbrottet är Polismyndighetens ansvarsområde. Det finns, som framgår av utredningen, praktiska skäl för utredningens förslag att förbrottet vid utförselhäleri inte behöver vara styrkt. Advokatsamfundet är dock av uppfattningen att det liksom vid häleribrott ska ställas krav på styrkt förbrott för att kunna ådömas ansvar för utförselhäleri. Det finns en potentiell risk att incitamenten att utreda förbrottet minskar om det inte ställs krav på styrkt förbrott för att kunna ådömas ansvar för utförselhäleri. Detta särskilt som grovt utförselhäleri föreslås ha högt artvärde. Grov stöld som i många fall torde vara förbrottet vid grovt utförselhäleri bedöms inte alltid ha högt artvärde och det finns därför en risk att fokus läggs på häleribrottet och inte på förbrottet. Viktigt är dock att säkerställa rättssäkerheten för den enskilde; genom att kräva bevis för förbrottet minskas risken avsevärt att oskyldiga döms för utförselhäleri baserat på misstänkt stöldgods, vilket senare kan visa sig vara legitimt ägande.

För det fall lagstiftaren finner att förbrottet, i enlighet med utredningens förslag, inte behöver vara styrkt är det av vikt att understryka att utförselsyftet måste vara styrkt och att det i denna del inte får finnas någon form av bevislättnad. Utförselsyftet måste bedömas och styrkas i varje enskilt fall. Det finns annars en risk att exempelvis personer som inte har stadigvarande boende i Sverige kan komma att behandlas annorlunda än personer med stadigvarande boende i Sverige. Personer med stadigvarande boende i Sverige kan ha ett utförselsyfte, på samma sätt kan en person som inte har stadigvarande boende i Sverige ta befattning med stöldgods utan att ha som syfte att föra ut det ur landet. Likaså kan personer som bor eller verkar i gränsnära områden riskera att bedömas annorlunda än övrig befolkning.

Advokatsamfundet har ingen erinran mot att dagens tulltillägg ersätts av en administrativ sanktionsavgift som ska kunna tas ut i fler situationer än idag, men önskar understryka att det är av vikt att sanktionsavgifterna i de enskilda fallen är rimliga i förhållande till den överträdelse de är tänkta att beivra. Det är av vikt för enskilda, men också för näringsidkare, att tillgången till rättegångsbiträde säkerställs samt att det därvid skapas en reell möjlighet till ersättning för biträdeskostnader i processer rörande administrativa sanktionsavgifter.

Vad slutligen gäller frågan om utökade möjligheter till förtida förstöring av omhändertagen egendom, så bör möjligheterna till att få ersättning för förstörd egendom säkerställas. Viktigt därvid är att det är ett, för den vars egendom har förverkats och förstörts, enkelt och skyndsamt förfarande.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander